

WE GO COOP

Interreg
Euro-MED

Co-funded by
the European Union

WE GO COOP

improving **W**etland **G**overnance through a **C**ommunity **O**f **P**ractice

Euro-MED0200864

Programme priority: *Greener MED*

Specific objective: *RSO2.7 Enhancing protection and preservation of nature, biodiversity and green infrastructure, including in urban areas, and reducing all forms of pollution*

Project mission: *Protecting, restoring and valorising the natural environment and heritage*

Project category: *Transfer project (Thematic Project)*

Ugovori o močvarnim područjima u Mediteranu

POLICY BRIEF

03/12/2025

Sadržaj

UKRATKO O PROJEKTU WEGOCOOP	2
SNALAŽENJE U OVOM DOKUMENTU	3
UGOVORI O MOČVARAMA: PREGLED.....	4
ČINJENICE I BROJKE.....	6
PREPORUKE	7
SURADNICI I POTPORNE ORGANIZACIJE	9
ZA VIŠE INFORMACIJA	10

Ukratko o projektu WeGoCoop

Projekt WeGoCoop financiran je sredstvima **programa Interreg Euro-MED 2021.-2027.** te diljem Mediterana promiče provedbu **Ugovora o močvarnim područjima**, dobrovoljnog alata za suradničko upravljanje testiranog u više od 20 prethodnih projekata financiranih od strane EU.

Cilj projekta je analizirati **trenutno stanje ugovora o močvarnim područjima u Mediteranu** i uspostaviti **Zajednicu prakse (CoP) među javnim subjektima, privatnim organizacijama i stručnjacima** uključenima u procese suradničkog upravljanja močvarnim područjima, koristeći rezultate prethodnih projekata, dijeleći izazove i rješenja.

Pokrenuta je virtualna platforma za **mapiranje i kontinuirano ažuriranje potpisanih Ugovora o močvarnim područjima diljem Mediterana**, koja ujedno služi i kao **središte za razmjenu i prijenos znanja** unutar Zajednice prakse.

Između ostalog, kroz projekt se razmjenjuju iskustva, metodologije i strategije te se u euromediterskoj regiji te regiji Bliskog istoka i Južnog Mediterana **prenosi upravljačka praksa korištenjem novog alata**.

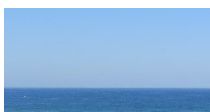
WEB STRANICA PROJEKTA WEGOCOOP

→ <https://wegocoop.interreg-euro-med.eu/>

PLATFORMA O UGOVORIMA O MOČVARNIM PODRUČJIMA

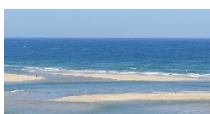
→ <https://wetlandsgovernance.eu/>

Snalaženje u ovom dokumentu

O čemu se radi u ovom policy brief-u?

Ovaj policy brief odnosi se na konsolidaciju alata **Ugovora o močvarnim područjima**, javno-privatnog dobrovoljnog sporazuma za integrirano i participativno upravljanje močvarnim područjima i njihovim slivovima, s ciljem poboljšanja upravljanja močvarnim područjima, osnaživanja lokalnih zajednica, dionika i upravljača te prevođenja politika u djela. Fokus je na razvoju strategija za održivi razvoj i upravljanje močvarnim područjima koje su čvrsto utemeljene na načelima pravedne i održive ekološke tranzicije.

Gdje se primjenjuje ovaj policy brief?

Ovaj policy brief nadovezuje se na višedesetljetno iskustvo Ugovora o močvarnim područjima u Mediteranu, koji obuhvaća **rijeke, jezera, ribnjake, obalne lagune, morske obalne vode i vodonosnike** (prema definiciji "močvare" navedenoj u Ramsarskoj konvenciji), uključujući njihove slivove, s ciljem konsolidacije na području Europe i promicanja u MENA regiji (Bliski istok i Sjeverna Afrika). Ugovori o močvarnim područjima primjenjiv je i kao podrška višerazinskom upravljanju zaštićenim morskim područjima (MPA). Glavna poruka policy brief-a usmjerena je na Mediteran kao napredni laboratorij najboljih praksi lokalnog upravljanja, u kontekstu prepoznatom kao globalna žarišna točka klimatskih promjena i središte socioekonomske i geopolitičke dinamike, gdje učinkovito upravljanje očuvanjem močvarnih područja predstavlja ključni izazov.

Kada je ovaj policy brief kreiran?

Ovaj policy brief razvijen je između 2024. i 2025. godine u okviru **projekta Interreg Euro-MED WeGoCoop**. Temelji se na **inicijativama u posljednjih 25 godina financiranih od strane EU-a** koje su doprinijele testiranju, usavršavanju i širenju pristupa Ugovora o močvarnim područjima diljem mediteranske regije. Tijekom ovog dvogodišnjeg razdoblja, zahvaljujući projektu WeGoCoop, ovi su napori dodatno unaprijeđeni izgradnjom kapaciteta, dva tehnička sastanka, tri lokalna seminara, tri lokalna roadshow-a i međunarodnu konferenciju.

Tko je pripremio ovaj policy brief i za koga je namijenjen?

Ovaj policy brief izrađen je u **partnerstvu projekta Interreg Euro-MED WeGoCoop**, pod koordinacijom **MedWet-a**, uz doprinos predstavnika **Zajednice prakse Ugovora o mediteranskim močvarama**, koja je aktivna više od 40 godina i formalizirana zahvaljujući ovom projektu EU. Doprinijele su i neke **ključne inicijative i organizacije na mediteranskoj razini**. Namijenjen je kreatorima politika na razini EU, u državama članicama EU i diljem regije MENA.

Zašto je pripremljen ovaj policy brief?

Ovaj policy brief ima za cilj promovirati praksu Ugovora o močvarnim područjima u Mediteranu, poticati njihovo **širenje i učinkovitost**, s krajnjim ciljem doprinosa **poboljšanom upravljanju** i potpore **održivom upravljanju mediteranskim močvarnim područjima**, kako unutar EU tako i šire, u regiji Bliskog istoka i Sjeverne Afrike (MENA). Posebno se ističe uloga Ugovora o močvarnim područjima u povezivanju okvira top-down politika s bottom-up djelovanjem lokalnih zajednica. Iako postojeći instrumenti upravljanja močvarnim područjima predstavljaju ključni temelj za integraciju načela održivosti okoliša i potporu inicijativama za očuvanje i obnovu, oni ipak zahtijevaju komplementarno uključivanje, aktivno sudjelovanje i zajedničku odgovornost svih dionika uključenih u upravljanje močvarnim područjima. Ugovori o močvarnim područjima pružaju značajan doprinos u tom smjeru.

Ugovori o močvarama: pregled

Ugovori o močvarnim područjima su **dobrovoljni i participativni sporazumi** osmišljeni za unaprjeđenje **održivog upravljanja močvarnim područjima i njihovim slivovima**. To nije pravni dokument, već dokument kojim se dionici močvarnog područja (jedinice lokalne i regionalne samouprave, lokalne zajednice, vlasnici zemljišta, nevladine organizacije, istraživačke institucije i privatni subjekti) zajednički obvezuju surađivati na ostvarenju zajedničkog cilja.

Glavni cilj Ugovora o močvarnim područjima je stvaranje **zajedničkog okvira suradnje**, gdje različite strane postižu dogovor o:

- **strategiji** koja obuhvaća **cijelo močvarno područje** i, ako je relevantno, njegov sliv;
- **zajednički definiranim ciljevima**, temeljenih na ekološkoj, društvenoj i ekonomskoj vrijednosti područja;
- **konkretnim akcijama** dodijeljenim različitim dionicima, koji svaki doprinosi prema svojoj nadležnosti i mogućnostima;
- **alatima za praćenje i evaluaciju** kako bi se pratio napredak, osigurala odgovornost i prilagodile upravljačke strategije tijekom vremena.

U praktičnom smislu, Ugovori o močvarnim područjima mogu uključivati mjere poput obnove staništa, upravljanja vodama, podizanja svijesti, održive poljoprivrede, odgovorne potrošnje i proizvodnje ili održivog turizma. Svaka mjera povezana je s jasnim **odgovornostima, vremenskim okvirom, proračunom i pokazateljima**.

Poticanjem **dijaloga i suradnje**, Ugovori o močvarnim područjima jačaju osjećaj **vlasništva**, grade **povjerenje** među dionicima i osiguravaju da se močvarnim područjima upravlja ne samo kao zaštićenim staništima, već kao zajedničkim dobrom koje pruža ključne usluge ekosustava i **ljudima i prirodi**. Nadalje, Ugovori o močvarnim područjima prepoznaju duboke **kulturne veze koje lokalne zajednice imaju s močvarnim područjima** te ključnu ulogu koju ovi ekosustavi igraju u očuvanju lokalnih izvora prihoda.

Ugovori o močvarnim područjima usklađeni su s nekoliko **važnih međunarodnih i europskih okvira** te imaju veliki potencijal za njihovu provedbu, čime se jamči sukladnost između lokalnih inicijativa i globalnih ciljeva.

Na **globalnoj razini**, Ugovori o močvarnim područjima:

- u skladu su s **Agendom za održivi razvoj do 2030. godine**, posebno s SDG 6 (Čista voda i sanitacija), SDG 13 (Klimatske akcije), SDG 14 (Život pod vodom) i SDG 15 (Život na kopnu);
- doprinose **Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC)** promicanjem rješenja temeljenih na prirodi koja unaprjeđuju sekvencijalnu ugljika, otpornost na klimatske promjene i prilagodbu;
- podržavaju **Konvenciju Ujedinjenih naroda o borbi protiv dezertifikacije (UNCCD)** mjerama koje održavaju zdravlje tla, zadržavanje vode i održivo korištenje zemljišta;
- unaprjeđuju ciljeve **Konvencije o biološkoj raznolikosti (CBD)** i **Kunming-Montreal Okvira za globalnu biološku raznolikost**, štiteći ekosustave, vrste i genetsku raznolikost, istovremeno utjelovljujući pristup uključivanja cijelog javnog sektora i cijelog društva;
- podržavaju **Agendu UN-a za djelovanje u području voda (2023.)** pretvarajući globalne obveze u vezi s vodom i klimom u lokalne akcije, prepoznajući močvarna područja kao ključne ekosustave za zaštitu vode, izgradnju otpornosti i vraćanje prirodne ravnoteže ciklusa vode;
- u potpunosti su usklađeni s **Ramsarskom konvencijom o močvarama**, koja izričito potiče participativne pristupe upravljanju za mudro korištenje močvarnih područja.

Na **europskoj razini**, Ugovori o močvarnim područjima:

- u skladu su s vizijom i prioritetima **Europskog zelenog plana**, koji promiče održivost, otpornost i ekonomije naklonjene prirodi;
- doprinose provedbi ključnih direktiva EU-a relevantnih za močvarna područja, uključujući **Okvirnu direktivu o vodama (2000/60/EZ)**, promicanjem integriranog upravljanja vodama na razini sliva, **Direktivom o poplavama (2007/60/EZ)**, podržavajući pristupe sprječavanju i ublažavanju poplava temeljene na ekosustavima, **Direktivom o staništima (92/43/EEZ)** i **Direktivom o pticama (2009/147/EZ)**, poticanjem očuvanja i obnove staništa i vrsta;
- odgovaraju ciljevima nove **Uredbe o obnovi prirode**, koja postavlja pravno obvezujuće ciljeve za obnovu degradiranih ekosustava, uključujući močvarna područja;
- doprinose **Strategiji otpornosti voda** i širim strategijama prilagodbe EU-a, jačanjem multifunkcionalne uloge močvara u zadržavanju vode, pročišćavanju i klimatskoj zaštiti;
- podržavaju ciljeve **Pakta EU za Mediteran** i **Pakta EU o oceanima** promicanjem integriranog upravljanja, ekološke obnove i održivog korištenja prirodnih resursa.

Na **mediteranskoj razini**, Ugovori o močvarnim područjima:

- podržavaju ciljeve **Barcelonske konvencije UNEP/MAP** – a posebno Protokol o integriranom upravljanju obalnim područjem (ICZM), Protokol o posebno zaštićenim područjima i biološkoj raznolikosti (SPA/BD), Protokol o onečišćenju iz kopnenih izvora (LBS), kao i Mediteransku strategiju za održivi razvoj (MSSD) – jačanjem participativnog upravljanja obalnim i močvarnim područjima diljem Sredozemlja temeljenog na ekosustavu;
- u skladu je s **GreenerMed Agendom do 2030.**, koju su usvojile 43 države članice Unije za Mediteran (UfM), te s povezanim, namjenskim prethodnim aktivnostima i dokumentima o politici o močvarama u podršci 3. osi GreenerMed Agende o bioraznolikosti/obnovi ekosustava te s njezinim međusektorskim doprinosom borbi protiv klimatskih promjena jačanjem uloge močvara kao prirodnih rješenja za prilagodbu, ublažavanje i otpornost diljem Mediterana - GreenerMed Agenda do 2030. pruža teritorijalni mehanizam za suradnju i usklađenost politika među euro-mediteranskim partnerima;
- u skladu su s **Vodnom agendom** Unije za Mediteran (UfM) (2017.), **Ministarskom deklaracijom o okolišu i klimatskim akcijama** (2021.) i **Ministarskom deklaracijom o održivom plavom gospodarstvu** (2021.), unaprjeđujući integrirano upravljanje vodnim resursima (IWRM) i jačajući lokalno upravljanje.

Osim usklađenosti s ovim okvirima, Ugovori o močvarnim područjima također:

- **jačaju višerazinsko upravljanje**, osiguravajući da su lokalne akcije u skladu s regionalnim, nacionalnim i međunarodnim obvezama;
- **jačaju osjećaj pripadnosti dionika**, stvarajući sinergije između javnih vlasti, civilnog društva, vlasnika zemljišta i privatnog sektora;
- **pružaju praktičan mehanizam** za integriranje znanstvenih spoznaja, tradicionalnih praksi i političkih okvira u djelovanje na lokalnoj razini;
- **djeluju kao model** koji se može ponovljivo prilagoditi različitim tipovima močvarnih područja i socioekološkim kontekstima diljem Sredozemlja i šire, uključujući prekogranična močvarna područja.

Unatoč tome što međunarodni, mediteranski i europski regulatorni okviri snažno naglašavaju važnost upravljanja okolišem u integriranom upravljanju močvarnim područjima, **i dalje postoji policy gap u identificiranju i podržavanju alata upravljanja za aktivno uključivanje lokalnih zajednica** - ne samo kroz procese aktivnog slušanja, već i kroz **zajedničku odgovornost** i **međusektorsku suradnju** između privatnog i javnog sektora.

Ukratko, Ugovori o močvarnim područjima pomažu prevođenju međunarodnih, europskih, nacionalnih i lokalnih obveza u opipljive, kolektivne akcije na razini sliva i krajobraza, učinkovito premošćujući jaz između politike i prakse.

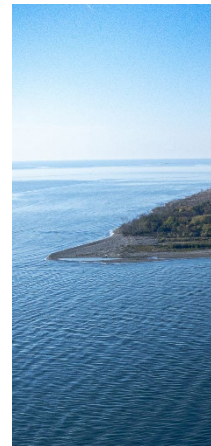

Činjenice i brojke

Zdravlje močvarnih područja u Mediteranu

Mediteranska močvarna područja su pod velikim pritiskom: 400 milijuna ljudi živi u blizini močvarnih područja, izgrađena područja su se povećala za 44% od 2000. godine, 30% močvarnih područja se koristi za poljoprivredu, a polovica ih je u lošem stanju. Klimatske promjene, koje potiču predviđeni porast razine mora od +0,34 do +1,06 m do 2100. godine, mogle bi eliminirati 69-92% obalnih močvarnih područja. Unatoč tome što je 56% povijesnih močvarnih područja vjerojatno nestalo i što je 40% povezanih vrsta ugroženo, samo 36% staništa je zaštićeno, a planove upravljanja provodi samo trećina od 414 Ramsarskih područja. Daljnja degradacija močvarnih područja mogla bi pogoršati klimatsku krizu i krizu bioraznolikosti zbog gubitka zaliha ugljika i vrlo raznolikih staništa.

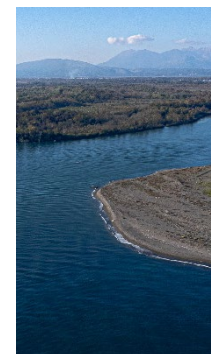
(izvor: Mediterranean Wetland Outlook 3, 2025, and 1st MedECC Mediterranean Assessment Report, 2020)

Ugovori o močvarnim područjima u Mediteranu

Alat Ugovora o močvarnim područjima, koji se primjenjuje (u skladu s definicijom močvarnih područja iz Ramsarske konvencije) na različita gore spomenuta vodna tijela, dobro je uspostavljen instrument u Francuskoj i Italiji, pojavljuje se u svim mediteranskim državama članicama EU-a i dobiva na zamahu u regiji MENA, s naprednim primjerima iz Libanona i Maroka. Do 2025. godine u Mediteranu **je potpisano 254 ugovora o močvarnim područjima, a mnogi drugi su trenutno u izradi.**

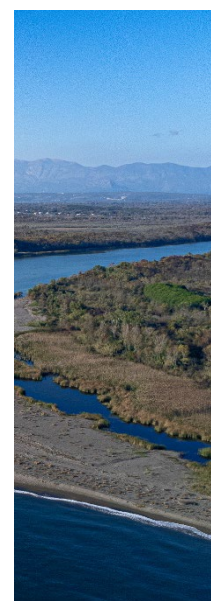
(izvor: projekt Interreg Euro-MED WeGoCoop, 2025.)

Zajednica prakse o ugovorima o mediteranskim močvarnim područjima

Zajednica prakse Ugovora o mediteranskim močvarnim područjima osnovana je u Marseilleu 5.11.2025. od strane (abecednim redom): **Anatoliki S.A.** (GR); **Association Secrétariat MedWet** (FR); **FAMP - Andalusian Federation of Municipalities and Provinces** (ES); Javna ustanova **Park prirode Vransko jezero** (HR); **PPNEA - Protection and Preservation of Natural Environment in Albania** (AL); **RCDI - Development and Innovation Network** (PT); i **Roma Tre University - Department of Architecture** (IT). Osnovana je kao otvorena mreža partnera iz projekata financiranih od strane EU-a koji su se bavili ugovorima o močvarnim područjima u Mediteranu tijekom proteklih 25 godina (23 do 2025.), promotora, koordinatora i dionika ugovora o močvarnim područjima, te svih organizacija i pojedinaca posvećenih poboljšanju upravljanja močvarnim područjima u Mediteranu.

(izvor: projekt Interreg Euro-MED WeGoCoop, 2025.)

Preporuke

Kako bi se osigurala dugoročna održivost i učinkovitost Ugovora o močvarnim područjima u Sredozemlju (i šire),

zagovaramo

kod Europske unije, njezinih država članica, država Bliskog istoka i Sjeverne Afrike za

prepoznavanje Ugovora o močvarnim područjima kao alata za:

uključivanje relevantnih lokalnih dionika za upravljanje močvarnim područjima

1

Ugovori o močvarnim područjima igraju ključnu ulogu u olakšavanju pristupa informacijama, razmjeni lokalnog znanja, omogućavanju uključivog donošenja odluka, podršci zajednički dogovorenim izborima i poticanju široke odgovornosti za preuzete obveze. Oni u upravljanje močvarama ugrađuju koncept vođen zajednicom, stvarajući osjećaj lokalnog vlasništva i osiguravajući da su aktivnosti očuvanja i upravljanja utemeljene na prioritetima i kapacitetima samih zajednica.

razvoj strategija za integrirano upravljanje močvarnim područjima temeljenih na lokaciji

2

Ugovori o močvarnim područjima igraju ključnu ulogu u povezivanju širih regionalnih i nacionalnih politika s potrebama, vizijama i mogućnostima lokalnih zajednica. Oni olakšavaju razvoj lokalnih strategija koje su u potpunosti usklađene s općim okvirima politike, a istovremeno se pažljivo prilagođavaju jedinstvenim prioritetima, izazovima i kontekstima uključenih močvarnih područja i zajednica. Usklađivanjem višerazinskog upravljanja s lokalnim stvarnostima, ugovori o močvarnim područjima pomažu u sprječavanju ili rješavanju sukoba, potiču suradnju među dionicima i značajno povećavaju učinkovitost i održivost upravljanja i očuvanja močvarnih područja.

identifikacija rješenja za sveukupnu korist za održivo upravljanje močvarnim područjima

3

Ugovori o močvarnim područjima nude inovativan pristup upravljanju močvarnim područjima jer povezuju različite struke i potiču suradnju dionika. Podržavaju integrirane aktivnosti koje uravnotežuju raznolike interese i odgovaraju na složene okolišne, društvene i gospodarske izazove. Kroz uključive procese donošenja odluka, Ugovori o močvarnim područjima omogućuju primjenu rješenja temeljenih na prirodi koja obnavljaju usluge ekosustava i istodobno donose opipljive koristi lokalnim zajednicama.

poboljšanje financijske sposobnosti za učinkovito upravljanje močvarnim područjima

4

Ugovori o močvarnim područjima omogućuju pristup višestrukog financiranja koji kombinira javne i privatne resurse, iskorištavajući prilike kroz dobro strukturirane kratkoročne i srednjoročne akcijske planove. Definiranjem jasnih financijskih zahtjeva, dodjeljivanjem odgovornosti i osiguravanjem kontinuiranog praćenja, oni pružaju praktičan mehanizam za učinkovito korištenje dostupnih resursa, poštivanje rokova i postizanje opipljivih, mjerljivih rezultata.

predanost podrsci ugovorima o močvarnim područjima kroz:

5

poboljšano i integrirano priznavanje u relevantnim politikama/strategijama

Ugovori o močvarnim područjima podržavaju provedbu međunarodnih, mediteranskih, europskih, nacionalnih i politika i strategija riječnih slivova o integriranom upravljanju močvarnim područjima. Formalno priznanje njihove uloge i jasna preporuka za njihovu upotrebu omogućili bi učinkovitije prevođenje politika u konkretne akcije, pozicionirajući močvarna područja kao prave laboratorije inovacija i održivosti te kao ključne pokretače ekološke tranzicije. Takvo formalno priznanje također je preduvjet za izgradnju povjerenja u procese donošenja odluka temeljene na ugovorima, koji služe kao alati upravljanja odozdo prema gore za upravljanje složenim sustavima poput močvarnih područja i njihovih slivova.

6

usklađivanje metodoloških pristupa

Brojne praktične primjene Ugovora o močvarnim područjima diljem Mediterana dovele su do razvoja različitih pristupa i metodologija, popraćenih transnacionalnim, nacionalnim i lokalnim preporukama i smjernicama. Usklađivanje ovih različitih pristupa može poboljšati ponovljivost i prenosivost instrumenta, a istovremeno zaštititi njegova temeljna načela i osigurati fleksibilnost koja omogućuje njegovu jednostavnu prilagodbu specifičnim nacionalnim i lokalnim kontekstima.

7

poticanje umrežavanja i širenja

Ugovori o močvarnim područjima rješavaju zajedničke izazove u različitim kontekstima, pri čemu je umrežavanje ključno za osiguranje snažne i učinkovite primjene, uključujući mogućnosti širenja na nova područja gdje bi mogli igrati vrijednu ulogu (i u regijama EU-a i MENA-e). Promicanje interakcije među dionicima uključenima u inicijative Ugovora o močvarnim područjima, zajedno s ciljanim kampanjama za dijeljenje i širenje najboljih praksi, moglo bi ojačati Zajednicu prakse Ugovora o močvarnim područjima i pomoći u povećanju lokalnih napora za postizanje šireg regionalnog i transnacionalnog utjecaja.

8

mobilizacija financijskih sredstava

Ugovori o močvarnim područjima pružaju strukturirani model upravljanja koji zahtijeva specifične vještine i alate za učinkovitu provedbu, kako tijekom cijelog procesa koji vodi do sporazuma tako i tijekom sljedeće faze izvršenja obveza. Financijska podrška za participativne procese donošenja odluka u okviru Ugovora o močvarnim područjima ključna je, kako tijekom faza koje vode do definiranja sporazuma tako i tijekom sljedećih faza provedbe obveza. Čak će i financijska podrška ili mehanizmi poticaja za akcije koje proizlaze iz Ugovora o močvarnim područjima doprinijeti učinkovitom upravljanju.

Suradnici i potporne organizacije

Ovaj policy brief pripremio je

uz doprinos partnera projekta WeGoCoop

i

Natural
heritage

Interreg
Euro-MED

Co-funded by
the European Union

i uz podršku **Unije za Mediteran (UfM)**

Za više informacija

MedWet

L'initiative pour les zones humides méditerranéennes
The Mediterranean Wetlands Initiative
مبادرة المناطق الرطبة المتوسطية

MedWet Tajništvo

La Tour du Valat. Le Sambuc. 13200 ARLES, Francuska

Tel .: +33 (0) 4 90 97 06 78 - E-mail: info@medwet.org

Kontakt osoba

Chris Rostron, koordinator MedWeta

E-pošta: rostron@medwet.org

